

Riksrevisionens årsredovisning 2012

Sammanfattning

Riksrevisionen har överlämnat Riksrevisionens årsredovisning för 2012 i form av en redogörelse (2012/13:RR1). Utskottet konstaterar att den anlidade revisorn bedömer att Riksrevisionens årsredovisning i alla väsentliga avseenden än rättvisande. Efter avslutad revision föreslår finansutskottet att riksdagen lägger Riksrevisionens årsredovisning för 2012 till handlingarna.

Utöver årsredovisningen redovisas i betänkandet också Riksrevisionens Uppföljningsrapport 2013, som innehåller Riksrevisionens egen uppföljning av resultatet av dess granskningar.

När det gäller granskningsstrategierna inom effektivitetsrevisionen anser externrevisorn att valet av nya strategier möjligen skulle kunna motiveras eller beskrivas något i resultatredovisningen. Utskottet är inte av någon annan uppfattning.

Utskottet kan vidare konstatera att Riksrevisionens anslagsbelastning för 2012 översteg den interna budgeten för verksamheten. Detta till följd av bl.a. stora investeringar i it-stöd och expertkunskaper i form av konsultkostnader som blev högre än beräknat. Riksrevisionens utnyttjande av anslag och anslagskredit ryms emellertid inom ramen för vad lagen föreskriver. Utskottet vill dock påpeka att det är viktigt att Riksrevisionen förbättrar den interna styrningen och kostnadskontrollen. Det är viktigt att resurserna används så effektivt som möjligt.

Utskottet noterar att Riksrevisionen vidtagit åtgärder för att anpassa verksamheten till tillgängliga resurser.

Vad avser Riksrevisionens användning av extern kompetens anser utskottet att Riksrevisionens strategi för hur den externa kompetensen används kan redovisas tydligare. Även kostnaderna för extern kompetens och konsulter kan redovisas tydligare genom att de redovisas var för sig.

Utskottet noterar vidare att sjukfrånvaron och personalomsättningen har ökat. Utskottet välkomnar därför Riksrevisionens fortsatta arbete med att förebygga ohälsa samt det påbörjade arbetet med att analysera och vidta åtgärder som rör arbetsbelastning och arbetsmiljö.

Innehållsförteckning

Sammanfattning	1
Utskottets förslag till riksdagsbeslut	3
Redogörelse för ärendet	4
Utskottets överväganden	5
Riksrevisionens årsredovisning för 2012	5
<i>Bilaga</i>	
Förteckning över behandlade förslag	20
Redogörelsen	20

Tabeller

Tabell 1: Skillnad mellan avgiftsintäkter och kostnader inom den årliga revisionen för åren 2010–2012	8
Tabell 2: Antal publicerade granskningar och fördelningen mellan olika granskningsinriktningar åren 2010–2012	9
Tabell 3: Kostnader för effektivitetsrevision för åren 2010–2012	10
Tabell 4: Kostnader för extern kompetens och konsulter inom hela myndigheten för åren 2010–2012	12

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

Riksrevisionens årsredovisning för 2012

Riksdagen lägger redogörelse 2012/13:RR1 till handlingarna.

Stockholm den 2 maj 2013

På finansutskottets vägnar

Anna Kinberg Batra

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Anna Kinberg Batra (M), Fredrik Olovsson (S), Jonas Jacobsson Gjörtler (M), Pia Nilsson (S), Göran Pettersson (M), Jörgen Hellman (S), Peder Wachtmeister (M), Sven-Erik Bucht (S), Bo Bernhardsson (S), Carl B Hamilton (FP), Marie Nordén (S), Per Åsling (C), Staffan Anger (M), Per Bolund (MP), Anders Sellström (KD), Sven-Olof Sällström (SD) och Ulla Andersson (V).

Redogörelse för ärendet

Enligt lagen (2006:999) med ekonomiadministrativa bestämmelser m.m. för Riksdagsförvaltningen, Riksdagens ombudsmän och Riksrevisionen ska Riksrevisionen senast den 22 februari lämna en årsredovisning till riksdagen för det senast avslutade räkenskapsåret. Enligt lagen (2002:1023) med instruktion för Riksrevisionen ska riksrevisorn med administrativt ansvar besluta om årsredovisningen. Årsredovisningen beslutades 15 februari 2013 av Claes Norgren. Riksrevisorn har överlämnat årsredovisningen i form av en redogörelse (2012:13:RR1).

Ingen motion har väckts med anledning av redogörelsen.

Finansutskottet ansvarar för att revision görs av Riksrevisionen. För den uppgiften anlitas revisionsbyrån BDO AB.

I betänkandet redovisas också Uppföljningsrapport 2013, som innehåller Riksrevisionens egen uppföljning av resultatet av sina egna granskningar. Rapporten har överlämnats av Riksrevisionen till finansutskottet men är inte något formellt riksdagsärende.

Som ett led i beredningen av Riksrevisionens redogörelse (2012/13:RR1) höll finansutskottet en intern utfrågning av riksrevisorerna Claes Norgren och Jan Landahl den 16 april 2013.

Utskottets överväganden

Riksrevisionens årsredovisning för 2012

Utskottets förslag i korthet

Efter avslutad revision föreslår finansutskottet att riksdagen lägger Riksrevisionens årsredovisning för 2012 till handlingarna.

Redogörelsen

Inledning

Riksrevisionen är en myndighet under riksdagen med uppgift att granska den verksamhet som bedrivs i staten. Granskningen sker genom årlig revision och effektivitetsrevision. Riksrevisionens verksamhet delas in i fyra verksamhetsgrenar: årlig revision, effektivitetsrevision, internationellt utvecklingsarbete och omvärldsriktad verksamhet. Den årliga revisionen och effektivitetsrevisionen genomförs med utgångspunkt i lagen om revision av statlig verksamhet m.m. Det internationella utvecklingsarbetet genomförs inom ramen för den svenska biståndspolitik och finansieras med ett eget anslag. Den omvärldsriktade verksamheten syftar till att befästa och främja revisionens roll nationellt och internationellt samt att öka genomslaget av Riksrevisionens verksamhet.

Verksamhetens resultat

Resultatredovisningen för verksamhetsåret visar, enligt Riksrevisionen, ett tillfredsställande resultat för samtliga verksamhetsgrenar. Målen för verksamheten bedöms ha uppnåtts.

Mellan 2011 och 2012 har verksamhetsvolymen ökat för samtliga verksamhetsgrenar förutom den omvärldsinriktade. Inom revisionsverksamheten har kostnaderna ökat både för den egna personalen och för extern kompetens, samtidigt som intäkterna inom årlig revision har ökat. Särskilda satsningar har gjorts på bl.a. it-infrastruktur. Vidare har en hög personalomsättning inneburit stora ansträngningar för att klara kompetensförsörjningen.

Enligt Riksrevisionen har den årliga granskningen av årsredovisningarna för 2011 genomförts enligt god redovisningssed, och samtliga revisionsberättelser har lämnats i tid. Tillämpningen av internationella revisionsstandarder har emellertid inneburit ökade krav på revisionens genomförande och dokumentation och därmed på resursinsatsen. Genomförda enkätundersökningar visar enligt Riksrevisionen på ett fortsatt högt förtroende för den årliga revisionen.

Inom effektivitetsrevisionen har produktionen varit något lägre 2012 än 2011. Det förklaras huvudsakligen av att antalet timmar per granskning i genomsnitt har ökat och betydande resurser lagts på omvärldsbevakning i syfte att förbereda nya granskningsstrategier och granskningar. Såväl de samlade kostnaderna för effektivitetsrevisionen som styckekostnaderna för effektivitetsgranskningarna har ökat mellan 2011 och 2012.

Det internationella utvecklingssamarbetet har enligt Riksrevisionen genomförts med en hög aktivitetsnivå och huvudsakligen enligt plan i de olika samarbetsprojekten.

Inom den internationella omvärldsriktade verksamheten har fokus legat på frågor rörande de nationella revisionsorganens mandat och roll.

Under 2012 förbrukade Riksrevisionen såväl det anvisade anslaget som anslagssparandet och betydande delar av anslagskrediten. Vad gäller förvaltningsanslaget överstiger anslagsbelastningen den interna budgeten för verksamheten. Kostnaderna som uppkom utöver budget var enligt Riksrevisionen nödvändiga och uppstod i ett sent skede. Det inträffade har föranlett åtgärder, både för att anpassa verksamheten till de ekonomiska förutsättningarna och för att stärka ekonomistyrningen i myndigheten. Riksrevisionen har i olika sammanhang framhållit att den förväntade anslags- respektive kostnadsutvecklingen långsiktigt innebär betydande svårigheter för myndigheten att upprätthålla en verksamhetsnivå i samklang med vad myndigheten bedömer är riksdagens förväntningar. Mot den bakgrunden anser Riksrevisionen att verksamhetsvolymen måste minska framöver.

Ekonomisk översikt

De totala kostnaderna för verksamheten inklusive transfereringar uppgick till 364,6 miljoner kronor 2012. Jämfört med 2011 motsvarar det en kostnadsökning med 37,5 miljoner kronor eller med ca 11,5 procent. En stor del förklaras av ökade personalkostnader på motsvarande 26 miljoner kronor, varav 18,7 miljoner kronor kan hänföras till ökade lönekostnader för egen personal. Riksrevisionen har bl.a. anställt dubbelt så många nya medarbetare som föregående år, och antalet årsarbetskrafter har ökat med 14 från 279 till 293. Vidare svarar 14,1 miljoner kronor för ökade konsultkostnader. Tillsammans med lägre avskrivningar och nedskrivningar på sammantaget nästan -3 miljoner kronor ger det totalt ökade kostnader på ca 37,5 miljoner kronor.

Av kostnadsökningen på 37,5 miljoner hänförs ca 41 procent till kärnverksamheten medan den resterande delen utgörs av gemensamma kostnader. Huvuddelen av de gemensamma kostnaderna avser personalrelaterade kostnader som kan hänföras till granskningsverksamheten, som inte klassificeras som operativ granskningstid (t.ex. kompetensutveckling), samt konsultkostnader inom administrationen, främst datakonsulter.

Kostnaderna för Riksrevisionens verksamhet finansieras dels med anslag, dels med intäkter av avgifter och andra ersättningar, bidrag och finansiella intäkter. Anslagen utgör ca 99 procent av intäkterna.

Anvisade medel för Riksrevisionen redovisas under utgiftsområde 2 Samhällsekonomi och finansförvaltning samt under utgiftsområde 7 Internationellt bistånd. Under utgiftsområde 2 Samhällsekonomi och finansförvaltning uppgick anvisade medel inklusive ingående anslagssparande till 315,2 miljoner kronor. Anslagsförbrukningen uppgick till 322,2 miljoner kronor, vilket innebär att 7 miljoner kronor av den tillgänglig anslagsskrediten utnyttjades.

Under utgiftsområde 7 Internationellt bistånd uppgick anvisade medel inklusive anslagssparande till 40,9 miljoner kronor. Anslagsförbrukningen uppgick till 41,9 miljoner kronor, vilket innebär att anslagsskrediten utnyttjades med 1 miljon kronor.

Årlig revision

Målet för den årliga revisionen är att i enlighet med god redovisningssed och i tid lämna revisionsberättelser avseende årsredovisningarna för de granskningsobjekt som omfattas av lagen om statlig revision. Riksrevisionens bedömning är att den årliga revisionen av 2011 års redovisningar har genomförts enligt god redovisningssed och att samtliga revisionsberättelser har lämnats i tid.

För granskningsverksamheten gäller vidare att inriktningen är relevant och intressant, att den håller en hög kvalitet och att den når hög verkningsgrad.

För att garantera att granskningarna håller en hög kvalitet granskar de mer erfarna medarbetarna de mindre erfarna medarbetarnas dokumentation. Utöver det genomförs bl.a. årliga enkäter till de granskande myndigheterna. Dessa visar på ett fortsatt högt förtroende för den årliga revisionen.

Riksrevisionen anlitar också externa bedömare för att gå igenom hur kvalitetssäkringssystemet tillämpas. En sådan genomgång sker under 2013 genom en s.k. peer review (dvs. revisionsmyndigheter från andra länder gör en utvärdering av valda delar av Riksrevisionens verksamhet) under ledning av det brittiska revisionsorganet. Denna förväntas vara väsentlig för den pågående verksamhetsutvecklingen inom den årliga revisionen. Både förberedelser och resultat syftar till att bidra till organisationens lärande och utveckling.

Uppföljningen avseende 2010 visar att de fel och brister som Riksrevisionen rapporterade i revisionsberättelserna för 2010 har lett till åtgärder av den berörda myndigheten eller har föranlett en dialog mellan myndigheten och respektive departement.

Under 2012 lämnades 251 revisionsberättelser, varav 246 för myndigheter och 5 för bolag där Riksrevisionen förordnat revisor. Av revisionsberättelserna lämnades 2 med reservation och 2 med avvikande mening. Jämfört med 2011 har antalet revisionsberättelser minskat med 7 från 258 till 251. Detta är en följd av att myndigheter slagits samman med bibehållen verksamhet.

Sedan 2011 tillämpas internationella revisionsstandarder (ISSAI) för finansiell revision. Tillämpningen har inneburit ökade krav på genomförandet av revisionen och dokumentation av utförd granskning. Detta har medfört en kraftigt ökad arbetsbelastning på den egna personalen, vilket har lett till en ökning av antalet sjukskrivningar. För att utjämna arbetsbelastningen har användningen av konsulter ökat.

Sammantaget uppgick kostnaderna för den årliga revisionen till 141,4 miljoner kronor 2012, vilket är en ökning med ca 18,5 miljoner kronor jämfört med 2011, se tabell 1. Om man tittar på hur antalet revisionsberättelser förhåller sig till den totala kostnaden innebär det att kostnaden per revisionsberättelse har ökat med ca 18 procent mellan 2011 och 2012. Merparten av ökningen förklaras av personalrelaterade kostnader och gemensamma kostnader.

Enligt lagen (2002:1022) om revision av statlig verksamhet m.m. ska den årliga revisionen vara avgiftsbelagd. Inkomsterna redovisas mot inkomstitel och disponeras inte av Riksrevisionen. Avgifterna ska beräknas så att full kostnadstäckning uppnås och över tiden anpassas så att varken överskott eller underskott uppstår. Under 2012 har avgiftsintäkterna ökat med 5 miljoner kronor, från 120,2 till 125,2 miljoner kronor. Taxorna för årlig revision har liksom föregående år lämnats oförändrade i syfte att minska det överskott som uppstått tidigare år, främst avseende åren 2007–2008. Till följd av kostnadsökningarna inom verksamheten uppgår årets underskott till 16,2 miljoner kronor, se tabell 1.

Tabell 1: Skillnad mellan avgiftsintäkter och kostnader inom den årliga revisionen för åren 2010–2012

Tusental kronor

	2012	2011	2010
Avgiftsintäkter	125 166	120 168	120 692
Kostnader	141 370	122 876	121 005
Årets överskott/underskott (-)	-16 205	-2 707	-314

Effektivitetsrevision

Syftet med effektivitetsrevision är att genom granskning främja en sådan utveckling att staten med hänsyn till allmänna samhällsintressen får ett effektivt utbyte av sina insatser. För granskningsverksamheten gäller vidare att granskningens inriktning är relevant och intressant, att den håller en hög kvalitet och att den når hög verkningsgrad. Riksrevisionens bedömning är att detta har uppnåtts.

Under 2012 har Riksrevisionens granskningar genomförts inom elva granskningsstrategier, varav två avslutades under året och två nya påbörjades. Strategierna är följande:

- Offentliga finanser
- Försvarets förmåga
- Hållbar utveckling – klimat

- Etablering och integration
- Staten på marknaden
- Statens insatser på skolområdet
- Statens insatser på hälso- och sjukvårdsområdet
- Statens roll i utbildningssystemet (avslutad 2012)
- Infrastruktur på nya villkor (avslutad 2012)
- Hållbara pensioner (påbörjad 2012)
- Medborgarna och förvaltningen (påbörjad 2012).

Genom successiva byten av strategier justeras granskningsinriktningen löpande med hänsyn till förändringar i omvärlden och hålls därmed långsiktigt relevant och intressant.

Effektivitetsgranskningarna bedöms följa den inriktning av revisionen som riksrevisorerna har beslutat om och som meddelats till riksdagen genom granskningsplanen. Riksrevisionens bedömning är att rapporterna lever upp till de krav på inriktning och kvalitet som formulerats. Den ändrade besluts- och hanteringsordningen i riksdagen för effektivitetsrevisionens rapporter har tillämpats fullt ut under 2012. Erfarenheterna av den nya ordningen är i allt väsentligt goda.

Arbetet med att utveckla nya granskningsstrategier har inneburit att andelen resurser som används för förberedande insatser i form av omvärldsbekvakning fortfarande ligger på en hög nivå. En relativt hög personalomsättning är fortfarande ett problem inom effektivitetsrevisionen. Nyanställda förutsätter mer kompetensutveckling och introduktion, vilket enligt Riksrevisionen sammantaget har påverkat årets produktion.

Under 2012 publicerades totalt 27 granskningar, varav 18 avsåg granskning av måluppfyllelse, resursutnyttjande och hushållning, 7 avsåg styrning och interna processer och 2 redovisning till regering och riksdag, se tabell 2.

Tabell 2: Antal publicerade granskningar och fördelningen mellan olika granskningsinriktningar åren 2010–2012

Granskning av:	2012	2011	2010
Måluppfyllelse, resursutnyttjande och hushållning	18	17	14
Styrning och interna processer	7	11	10
Redovisning till regering och riksdag	2	2	2
Summa	27	30	26

Sammantaget uppgick kostnaderna för effektivitetsrevisionen till ca 152,5 miljoner kronor 2012, vilket är en ökning med ca 19,3 miljoner kronor jämfört med 2011, se tabell 3. Merparten av ökningen förklaras av personalrelaterade kostnader och gemensamma kostnader.

Tabell 3: Kostnader för effektivitetsrevision för åren 2010–2012*Tusental kronor*

	2012	2011	2010
Omvärldsbevakning	31 757	24 788	21 746
Förstudier och huvudstudier	116 054	104 030	117 441
Efterarbete	4 671	4 341	7 332
Summa	152 482	133 158	146 520
<i>varav kostnad för under året avslutade granskningar</i>	126 984	101 804	95 108

Styckkostnaden per publicerad granskning beräknas till 4,7 miljoner kronor [$126\,984/27 = 4\,703$] 2012. Detta är en ökning med 1,3 miljoner kronor jämfört med 2011 eller med ca 38 procent. Merparten av ökningen förklaras av ett ökat antal genomsnittliga timmar per granskning i kombination med ökad timkostnad. Ökningen av antalet genomsnittliga timmar förklaras i stort av att de förstudier och granskningar som avslutades utan publicerad rapport har ökat från en låg nivå 2011.

Internationellt utvecklingsarbete

Målet för det internationella utvecklingsarbetet är att bidra till en god förvaltning i samarbetsländerna genom att stärka parlamentets kontrollmakt och de nationella revisionsorganens kapacitet och förmåga att bedriva revision. Möjligheten att uppnå målet påverkas enligt Riksrevisionen i väsentlig grad av de politiska och ekonomiska förutsättningarna i samarbetsländerna, liksom agerandet från andra biståndsaktörer och olika intressenter i respektive land.

Riksrevisionen bedriver internationellt utvecklingsarbete i Afrika, Asien och Europa. Samarbetspartner är nationella revisionsorgan i Bosnien och Hercegovina, Georgien, Kambodja, Kenya, Kosovo, Moldavien, Tanzania samt den regionala organisationen för engelsktalande afrikanska länder Afrosai-E. Samarbetena bedöms i huvudsak ha bedrivits enligt plan trots politisk turbulens i några av samarbetsländerna. Aktivitetsnivån bedöms ha varit hög, allt fler stödinsatser inom effektivitetsrevision efterfrågas och begreppet *Change management*¹ har varit ett aktuellt ämne under årets diskussioner med samarbetspartnerna. Korttidsinsatserna ökar medan stöd i form av utlandsstationerad personal minskar.

Sammantaget uppgick kostnaderna för det internationella utvecklingsarbetet till ca 41,6 miljoner kronor 2012, vilket är en ökning med ca 1,7 miljoner kronor jämfört med 2011.

Omvärldsinriktad verksamhet

Målet med den omvärldsinriktade verksamheten är att befästa och främja revisionens roll, nationellt och internationellt, samt att öka genomslaget för Riksrevisionens verksamhet. Riksrevisionens sammanfattande bedömning

¹ Change management är ett strukturerat tillvägagångssätt för att uppnå förändring hos individer, team, organisationer och samhällen.

är att de nationella kontakterna med riksdagen har ökat sedan införandet av de nya rapporteringsformerna 2011. Detta har främst skett genom föredragningar av aktuella granskningar men även genom att Riksrevisionen informerat om verksamheten. Riksrevisionens årliga rapport, uppföljningsrapport, granskningsplan och remisser bedöms ha genomförts enligt plan. De olika aktiviteterna inom den omvärldsinriktade verksamheten bedöms ha bidragit till att öka kunskapen i omvärlden om revisionens roll och resultat. Bedömningen är också att det har ökat förutsättningarna för genomslag av Riksrevisionens verksamhet.

Kostnaderna för internationell omvärldsinriktad verksamhet har minskat under året och avser främst internationell revision, samverkan och kontakter. För 2012 uppgick kostnaderna till ca 28,5 miljoner kronor, vilket är en minskning med ca 1,7 miljoner kronor jämfört med 2011. Mellan åren 2010 och 2011 ökade i stället utgifterna med ca 1,1 miljoner kronor. Ökningen förklaras av medverkan i ett antal s.k. peer review samt att Riksrevisionen stått värd för ett internationellt möte inom Eurosai. Under år 2012 har arbetet inom dessa områden minskat i omfattning. Detta, tillsammans med minskade kostnader för kontakter med andra revisionsorgan, förklarar skillnaden jämfört med föregående år. Aktivitetsnivån och kostnaderna som kan hänföras till deltagande inom Intosai har dock ökat jämfört med föregående år.

Inom den nationella delen har kostnaderna för instruktionsenliga uppgifter och seminarier minskat något medan kostnaden för externa kontakter har ökat.

Kompetens och personal

Under 2012 har Riksrevisionen prioriterat vidareutbildning inom bl.a. ledarutveckling och lönebildning samt genomfört en medarbetarundersökning. Undersökningen visade på en förbättring av nöjd-medarbetar-index samt att arbetsbelastning och arbetsmiljö är områden som bör prioriteras framöver.

Personalomsättningen har ökat från 10 procent till 12 procent mellan 2011 och 2012. Enligt Riksrevisionen har detta medfört att konsultkostnaderna inom stödverksamheten har ökat, dels för att hantera vakanser, dels i form av rekryteringskostnader.

Sammantaget var 342 personer anställda per den 31 december 2012, vilket är en ökning med 20 personer jämfört med samma tid 2011. Sjukfrånvaron har ökat från 1,6 procent till 2,2 procent. Ökningen förklaras av ett ökat sjuktal inom den årliga revisionen. Riksrevisionen bedömer att kompetensläget är tillfredsställande men anser att arbetsbelastningen inom den årliga revisionen är oroväckande. Riksrevisionen anser dock att det är svårt att upprätthålla kompetensbredden med enbart den egna anställda personalen.

I tabell 4 redovisas kostnader för extern kompetens och konsulter inom hela myndigheten för åren 2010–2012 i tusentals kronor.

Tabell 4: Kostnader för extern kompetens och konsulter inom hela myndigheten för åren 2010–2012*Tusental kronor*

	2012	2011	2010
Kärnverksamhet	21 026	14 130	18 526
Årlig revision	9 497	5 198	5 150
Effektivitetsrevision	8 085	5 343	9 152
Internationellt utvecklingsarbete	2 794	2 851	2 764
Omvärldsriktad verksamhet	651	737	1 461
Verksamhetsutveckling	7 627	4 398	6 794
Stödverksamhet	19 719	12 022	10 549
Kompetensutveckling	2 033	2 061	1 832
Kompetens- och resursförstärkning	17 686	9 960	8 717
Summa	48 372	30 550	35 869

Kostnaderna för extern kompetens och konsulter ökade sammantaget med ca 17,8 miljoner kronor eller med 58 procent mellan 2011 och 2012. Kostnaderna har ökat såväl inom kärnverksamheten som inom verksamhetsutveckling och stödverksamhet. Inom kärnverksamheten har kostnaderna för årlig revision och effektivitetsrevision ökat.

Inom den årliga revisionen ökade kostnaderna för extern kompetens och konsulter med ca 4,3 miljoner kronor eller med ca 83 procent, från ca 5,2 miljoner kronor till ca 9,5 miljoner kronor, mellan 2011 och 2012. Insatserna avser dels granskning inom områden med specifik kompetens såsom myndighetens it-system, dels granskning av intern styrning och kontroll i för verksamheten särskilt väsentliga processer.

Även inom effektivitetsrevisionen har användningen av extern kompetens och konsulter ökat. För 2011 uppgick kostnaderna till ca 5,3 miljoner kronor och för 2012 till ca 8,1 miljoner kronor, vilket motsvarar en ökning med ca 2,7 miljoner kronor eller med ca 51 procent. Ökningen avser kostnader dels för tjänster förknippade med produktion av granskningsrapporter i form av tryckning, språkgranskning och översättning, dels statistiska bearbetningar och analyser.

Inom internationellt utvecklingsarbete och omvärldsriktad verksamhet är kostnaderna för extern kompetens och konsulter i princip oförändrade jämfört med föregående år.

Kostnadsökningen för verksamhetsutveckling på ca 3,2 miljoner kronor eller på ca 73 procent mellan 2011 och 2012 förklaras av en uppgradering av ekonomisystem, vilket enligt Riksrevisionen medförde konsultkostnader.

Kostnaderna för kompetens- och resursförstärkning ökade med ca 7,7 miljoner kronor eller med 77 procent mellan 2011 och 2012. Ökningen avser kostnader för bevakning, rekryteringskonsulter, it-support, bemanning av reception, upphandlingstjänster samt ekonomitjänster till följd av vakanser.

Intern styrning och kontroll

Intern styrning och kontroll avser den process som syftar till att myndigheten med rimlig säkerhet fullgör sitt verksamhetsansvar. En av de tre riksrevisorerna är riksrevisor med administrativt ansvar och ansvarar därmed inför riksdagen för verksamheten. Riksrevisorn med administrativt ansvar ska även se till att verksamheten bedrivs effektivt och enligt gällande rätt, att den redovisas på ett tillförlitligt sätt samt att Riksrevisionen hushållar väl med statens medel.

I den riskanalys som gjorts av Riksrevisionen, för att identifiera omständigheter som utgör en risk för att verksamhetens mål inte uppnås, ligger enligt riksrevisorn merparten av de identifierade riskerna inom en risknivå som ledningen bedömt som acceptabel. Analysen visar dock på några områden som kan förbättras. Det handlar bl.a. om hur den ekonomiska situation som Riksrevisionen befinner sig i ska hanteras. Enligt riksrevisorn kommer det att ställas krav på åtgärder för att nå ekonomisk balans och en ökad säkerhet i den ekonomiska styrningen. Kostnaderna för den totala verksamheten blev väsentligt högre 2012 jämfört med 2011. En stor del av ökningen var planerad och budgeterad, men inom ett antal områden översteg kostnaderna budgeten. Detta har enligt riksrevisorn påverkat planeringen av verksamheten för kommande år. Åtgärder vidtas och planeras för att stärka ekonomistyrningen i myndigheten. Riksrevisorns bedömning är att den interna styrningen och kontrollen vid Riksrevisionen är betryggande.

Framtida åtaganden

Riksrevisionen har ett framtida ekonomiskt åtagande av chefs pension som maximalt sträcker sig över perioden 2013–2022. Detta åtagande bedöms möjligt att prognostisera ett år i taget och redovisas som en avsättning. Resterande del redovisas som ansvarstagande.

I finansutskottets betänkande 2011/12:FiU31 om Riksrevisionens årsredovisning 2011 noterades att ansvarsfrågan och redovisningen av chefs pensionerna är oklar. Med anledning av detta har utskottet initierat en översyn av ärendet, vilket kan föranleda ändringar i hur chefs pensionerna i framtiden hanteras och redovisas.

Externrevision av revisionsbyrån BDO AB

Inledning

Den 15 mars 2013 inkom revisionsberättelsen för Riksrevisionen från revisionsbyrån BDO AB (här kallad externrevision). Som ett komplement till revisionsberättelsen sammanfattas iakttagelser vid granskningen i en revisionspromemoria. Granskningsarbetet har huvudsakligen varit inriktat på den finansiella redovisningen. Vid granskningen av resultatredovisningen har tyngdpunkten lagts på faktakontroll mot relevanta underlag och/eller

specifikationer. Externrevisorn konstaterar att granskningen inte har föranlett några väsentliga anmärkningar. Riksrevisionens årsredovisning för 2012 bedöms ge en i alla väsentliga avseenden rättvisande bild av den finansiella ställningen per den 31 december 2012 och av det finansiella resultatet för året. Resultatredovisningen är förenlig med årsredovisningens övriga delar.

Granskning av den finansiella redovisningen

När det gäller granskningen av resultaträkningen konstateras att verksamhetens kostnader har ökat med 11,7 procent under 2012 och att detta beror på ökade personalkostnader och konsultkostnader som en följd av en medveten satsning på att öka antalet anställda. Det noteras att fler konsulter har anlåtats för att Riksrevisionen ska kunna leva upp till det internationella regelverket ISSAI.

Som ett resultat av de högre personalkostnaderna och konsultkostnaderna konstateras att anslagsutfallet är högre än motsvarande period föregående år. För att få en bättre uppföljning av det ekonomiska utfallet noteras att åtgärder har vidtagits för 2013.

Balansräkningen har granskats utan anmärkningar. Vad gäller avsättningar konstateras emellertid att för förra riksrevisorn Eva Lindström har endast nästkommande års beräknade utbetalningar avsatts. Det ytterligare åtagandet för henne sträcker sig till 2022 och redovisas under ansvarsförbindelser. Vid föregående års granskning påpekade externrevisorn att det behövdes ett ställningstagande för hur åtagandet avseende riksrevisorernas chefs pension ska redovisas. I denna granskning konstateras att det inte har skett någon förändring av redovisningsprincipen för pensioner jämfört med tidigare år. Det konstateras dock att det inom finansutskottet påbörjats ett arbete för att få klarhet i redovisningsfrågan.

Kommentarer till resultatredovisningen

Externrevisorn har granskat faktauppgifter och belopp mot underlag och även analyserat Riksrevisionens beskrivning av måluppfyllelsen. Externrevisorns bedömning är att samtliga verksamhetsgrenar ger en bra beskrivning av respektive verksamhet och måluppfyllelse.

Vad avser granskningsstrategierna inom effektivitetsrevisionen anser externrevisorn att valet av nya strategier möjligen skulle kunna motiveras eller beskrivas något i resultatredovisningen.

Granskning av intern kontroll och redovisningsrutiner

Externrevisorns bedömning är att den interna kontrollen hos Riksrevisionen på granskade områden fungerar bra.

Förvaltningsrevision

Årsredovisningen är enligt externrevisorn upprättad i enlighet med gällande lagar, förordningar och direktiv. Externrevisorn har inte funnit något som tyder på att verksamheten inte bedrivits i enlighet med anslagsdirektivet 2012 eller andra gällande regler och riktlinjer.

Riksrevisionens uppföljningsrapport 2013

Inledning

Den 5 april 2013 överlämnade Riksrevisionen sin uppföljningsrapport 2013 till finansutskottet. Uppföljningsrapporten utgör den sjunde sedan 2007. Den huvudsakliga mottagaren är riksdagen. Uppföljningsrapporten ska ge riksdagen underlag för att bedöma Riksrevisionens resultat, dvs. om granskningsverksamheten har bidragit till en bättre statlig verksamhet.

I uppföljningsrapporten redovisar Riksrevisionen vilka åtgärder som har vidtagits av de granskade organisationerna och vilka förbättringar som har gjorts med anledning av granskningsrapporter från effektivitetsrevisionen och de modifierade revisionsberättelser som den årliga revisionen lämnat.

Av förorden i uppföljningsrapporten framgår att flertalet granskningsrapporter från effektivitetsrevisionen har medfört någon form av åtgärd av regeringen eller andra berörda organisationer. Åtgärderna ligger i linje med Riksrevisionens slutsatser och rekommendationer. Särskilt den djupa uppföljningen visar att det har skett förbättringar inom de granskade verksamheterna, även om problem i vissa fall också kan kvarstå.

Djup uppföljning av elva granskningsrapporter

Uppföljningen omfattar ett urval av tio granskningsrapporter som beslutades under perioden augusti 2008–augusti 2009 och en äldre granskningsrapport från 2003. Syftet med den djupa uppföljningen är att ge en bred belysning av hur granskningsrapporterna från effektivitetsrevisionen tas emot och vad de leder till. Uppgifterna i den djupa uppföljningen har hämtats från offentliga dokument och från kontakter med de granskade organisationerna. En strävan när det gäller urvalet av granskningsrapporter är att åstadkomma en jämn spridning över den aktuella tidsperioden. I urvalet har därefter mindre justeringar gjorts för att åstadkomma spridning över utskott och ämnen. Följande granskningsrapporter ingår i uppföljningsrapport 2013:

- Förändringar inom kommittéväsendet (RiR 2004:2)
- Regeringens hantering av tilläggsbudgeten (RiR 2008:17)
- Hög kvalitet i högre utbildning? (RiR 2008:19)
- Statens styrning av kvalitet i privat äldreomsorg (RiR 2008:21)
- Statens insatser för ett hållbart fiske (RiR 2008:23)
- Utanförskap och sysselsättningspolitik – regeringens redovisning (RiR 2008:26)

- Skyddet för farligt gods (RiR 2008:29)
- Omställningskrav i sjukförsäkringen – att pröva sjukas förmåga i annat arbete (RiR 2009:1)
- Swedfund International AB och samhällsuppdraget (RiR 2009:4)
- En effektiv och transparent plan- och byggprocess? Exemplet buller (RiR 2009:5)
- Hanteringen av unga lagöverträdare – en utdragen process (RiR 2009:12).

Den djupa uppföljningen av respektive granskningsrapport redovisas under följande rubriker:

- Riksrevisionens granskning
- Styrelsens och riksdagens behandling
- Regeringens och myndigheternas åtgärder
- Avslutande kommentarer.

I de avslutande kommentarerna framgår Riksrevisionens bedömning av granskningsrapporternas genomslag. Bland annat redovisas om eventuella åtgärder har vidtagits och om de är i linje med Riksrevisionens rekommendationer. Dessutom redovisas om eventuella problem och brister som uppgavs vid granskningen kvarstår. I t.ex. granskningen av Regeringens hantering av tilläggsbudgeten (RiR 2008:17) konstateras att regeringen har arbetat med att förbättra beredningen av förändringsbudgeten alltsedan granskningen publicerades. Regeringens arbete har varit inriktat på både enhetligheten i själva processen och på utvecklingen av de förslag som läggs i förändringsbudgeten. Båda dessa punkter kritiserades av Riksrevisionen i granskningen. Vidare konstateras att i och med tillsättandet av den parlamentariska kommittén för en förstärkt budgetprocess fortsätter regeringen arbetet med att utveckla budgetprocessen i stort, inklusive hanteringen av ändringsbudgeten.

Uppföljningsrapporten noterar dock att trots Regeringskansliets förtydligade interna riktlinjer är informationen om anslagsminskningarnas verksamhetseffekter fortfarande bristfällig i den senaste förändringsbudgeten (prop. 2012/13:2).

Behandling av den årliga revisionens uttalanden med reservation respektive avvikande mening

Den årliga revisionen har till syfte att bedöma om årsredovisningarna ger en i alla väsentliga avseenden rättvisande bild av myndigheternas finansiella ställning och av deras resultat och finansiering för året. Efter varje räkenskapsår avslutas Riksrevisionens granskning med en revisionsberättelse. Riksrevisionen granskar årligen drygt 240 myndigheters årsredovisningar. Den övervägande delen av årsredovisningarna är i alla väsentliga avseenden rättvisande.

I revisionsberättelserna för räkenskapsåret 2011 har två uttalanden med reservation samt två uttalanden med avvikande mening lämnats. Forskningsrådet för arbetsliv och socialvetenskap samt Statens nämnd för arbetstagarers uppfinningar fick revisionsberättelse med reservation, och Havs- och vattenmyndigheten samt Samestyrelsen fick revisionsberättelse med avvikande mening. Uttalandet med reservation berodde på ett felaktigt redovisat belopp och på att årsredovisningen inkom för sent. Åtgärder har vidtagits i enlighet med Riksrevisionens rekommendationer förutom vad gäller Statens nämnd för arbetstagarers uppfinningar vars myndighet lades ner den 1 januari 2013.

Uttalandet om avvikande mening berodde på att redovisningen innehöll väsentliga felaktigheter som sammantaget var både väsentliga och av avgörande betydelse för årsredovisningen samt att det saknades en avsättning som enligt Riksrevisionen borde ha gjorts. I båda fallen har åtgärder vidtagits.

Uppföljning av 50 granskningsrapporter från effektivitetsrevisionen

Samtliga publicerade granskningsrapporter inom effektivitetsrevisionen blir föremål för s.k. basuppföljning. Utgångspunkten för uppföljningen är regeringens redovisning av vidtagna respektive aviserade åtgärder i budgetpropositionen respektive i de särskilda skrivelserna. I uppföljningsrapporten 2013 har 50 granskningsrapporter inom effektivitetsrevisionen varit föremål för basuppföljning (RiR 2010:18–2012:10).

För varje granskningsrapport redovisas en översikt av vad granskningen visade och vilka åtgärder regeringen och andra granskade organisationer har vidtagit eller aviserat. Uppföljningens resultat redovisas per utskott.

Kompletterande information

I regeringens vårändringsbudget för 2013 (prop. 2012/13:99) föreslår Riksrevisionen att den under 2013 tillfälligt får överskrida anslaget 1:15 Riksrevisionen genom att ta i anspråk en anslagskredit motsvarande högst 5 procent av anvisat anslag i stället för 3 procent som gäller enligt 4 § lagen (2006:999) med ekonomiadministrativa bestämmelser för riksdagsförvaltningen, Riksdagens ombudsmän och Riksrevisionen. Regeringens vårändringsbudget behandlas i utskottet i betänkande 2012/13:FiU21.

Finansutskottets ställningstagande

Årsredovisningen har lämnats i enlighet med vad lagen föreskriver

Utskottet kan konstatera att Riksrevisionen har lämnat en årsredovisning för 2012 i enlighet med grundläggande bestämmelser i lagar och förordningar.

Utskottet kan också notera att den externa revisorn anser att årsredovisningen är upprättad i enlighet med gällande lagar, förordningar och direktiv. Den externa revisorn har vidare inte funnit något som tyder på att verksamheten inte bedrivs i enlighet med anslagsdirektivet 2012 eller andra regler och riktlinjer. Den externa revisorns bedömning är att Riksrevisionens årsredovisning för 2012 i alla väsentliga avseende ger en rättvisande bild av den finansiella ställningen per den 31 december 2012 och av det finansiella resultat för året. När det gäller granskningsstrategierna inom effektivitetsrevisionen så anser externrevisorn däremot att valet av nya strategier möjligen skulle kunna motiveras eller beskrivas något i resultatredovisningen. Utskottet är inte av någon annan uppfattning.

Utnyttjande av anslagskredit

Utskottet kan notera att Riksrevisionen har utnyttjat både det ingående anslagssparandet och anslagskrediten. Under utgiftsområde 2 uppgick anslagsförbrukningen till 322,2 miljoner kronor. Anvisade medel och anslagssparande uppgick till sammantaget 315,2 miljoner kronor. Därmed utnyttjades 7 miljoner kronor av anslagskrediten. Under utgiftsområde 7 uppgick anslagsförbrukningen till 41,9 miljoner kronor medan anvisade medel och anlagssparande uppgick till 40,9 miljoner kronor.

Enligt 4 § lagen (2006:999) med ekonomiadministrativa bestämmelser för riksdagsförvaltningen, Riksdagens ombudsmän och Riksrevisionen får Riksrevisionen tillfälligt överskrida ett anslag genom att ta i anspråk en anslagskredit motsvarande högst 3 procent av anvisat anslag. Utskottet kan konstatera att den utnyttjande anslagskrediten 2012 är inom ramen för vad lagen föreskriver.

Ökade utgifter för extern kompetens och konsulter

Utskottet kan notera att de totala kostnaderna för verksamheten har ökat med 37,5 miljoner kronor mellan 2011 och 2012. En större del av ökningen förklaras av ökade personalkostnader dels för egen personal, dels för extern kompetens och konsulter. Jämfört med 2011 har de totala kostnaderna ökat med ca 58 procent. Inom den årliga revisionen och stödverksamheten har kostnaderna ökat med nästan 83 procent respektive 77 procent.

Utskottet har erfarit att kostnadsökningarna framför allt beror på stora investeringar i it-stöd och expertkunskaper i form av konsultkostnader som blev högre än beräknat. Enligt Riksrevisionen var kostnaderna nödvändiga för att få del av olika expertkunskaper, främst inom den årliga revisionen. Detta framhölls också vid utskottets utfrågning av den ansvarige riksrevisorn Claes Norgren som hölls i finansutskottet den 16 april med anledning av redogörelsen. Riksrevisorn framhöll också att både kortsiktiga och långsiktiga åtgärder har vidtagits för att anpassa verksamheten till tillgängliga resurser. Utskottet vill dock påpeka att det är viktigt att Riksrevisionen förbättrar den interna styrningen och kostnadskontrollen. Det är viktigt att resurserna används så effektivt som möjligt.

När det gäller anlitande av extern kompetens har utskottet vid tidigare behandlingar av Riksrevisionens årsredovisning (bet. 2010/11:FiU35, bet. 2011/12:FiU31) understrukt vikten av att Riksrevisionen arbetar utifrån en tydlig strategi när det gäller extern kompetens i granskningsverksamheten och att Riksrevisionen redovisar vilka typer av extern kompetens som har tillförts granskningsverksamheten. Utskottet gav vidare uttryck för att det kan vara nödvändigt att anlita extern kompetens för att myndighetens egna befintliga kompetens inte ska begränsa inriktningen på granskningarna. Utskottet vidhåller dessa ståndpunkter och välkomnar Riksrevisionens redovisning av vilken typ av extern kompetens som har anlitats. Däremot anser utskottet att Riksrevisionens strategi för hur den externa kompetensen används kan redovisas tydligare. Även kostnaderna för extern kompetens och konsulter kan redovisas tydligare genom att de redovisas var för sig.

I likhet med Riksrevisionen anser utskottet att arbetsmiljöfrågor är viktiga och ser därför med oro på den ökade sjukfrånvaron och den ökade personalomsättningen, möjliga orsaker till detta och möjliga konsekvenser för verksamheten framöver. Utskottet välkomnar därför Riksrevisionens fortsatta arbete med att förebygga ohälsa samt det påbörjade arbetet med att analysera och vidta åtgärder vad avser arbetsbelastning och arbetsmiljö.

BILAGA

Förteckning över behandlade förslag

Redogörelsen

Redogörelse 2012/13:RR1 Riksrevisionens redogörelse om Riksrevisionens årsredovisning för 2012.